

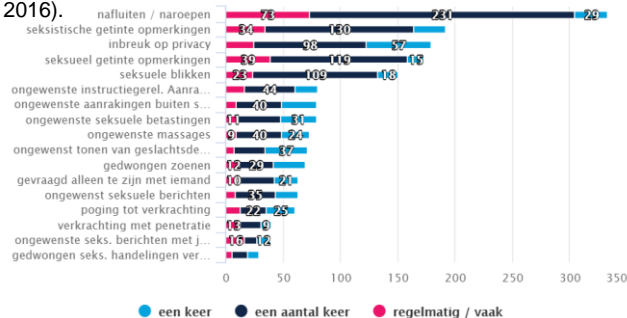
Seksuele integriteit in de sport en LO: een eerste operationalisatie

E. van der Steeg, MSc.^a & dr. N. Schipper –van Veldhoven^b.

^a. Bureau Seksuele Gezondheid Amersfoort; ^b. Lectoraat Sportpedagogiek, Hogeschool Windesheim
M.b.v. subsidie van het FWOS

INLEIDING

Seksueel geweld tegen kinderen is een groot maatschappelijk probleem. Ook in de context van sport en bewegen, waar 1 op de 8 kinderen ongewenst seksueel gedrag ervaart (Vertommen e.a., 2016).

Abbeelding 1. Frequentie van verschillende vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag in absolute aantallen onder 4000 respondenten (Vertommen e.a., 2016).

Commissie De Vries onderzoekt seksuele intimidatie en misbruik in de sport en stimuleert sportopleidingen om 'seksuele integriteit' te ontwikkelen bij studenten (De Vries e.a., 2017). Het beroepsprofiel **Lichamelijke Opvoeding** (2017) accentueert dat de docent LO 'integer omgaat met lichamelijke en identiteit van leerlingen'. Seksuele integriteit is echter nog geen onderdeel binnen sportopleidingen en de docentenopleiding LO, en het onderzoek hierover staat nog in de kinderschoenen. Het doel van deze studie was om een **definitie en operationalisatie** van seksuele integriteit in de sport en LO te construeren.

METHODE

De databanken **SPORTDiscus**, **Eric**, **ScienceDirect** en **PsychINFO** zijn doorzocht, tijdsbestek jan 2007- mei 2018, gericht op Engelstalige artikelen met een definitie van integriteit of seksuele integriteit (deel 1) met zoekwoorden: 'sexual*', 'integrity', 'ethics', 'sport', 'physical education' en die met operationalisaties van seksuele integriteit in de sport (deel 2) met zoekwoorden: 'competence', 'skills', 'coach', 'physical education teacher', 'ethical behaviour', 'prevention', 'sexual*', 'gender-based violence'.

RESULTATEN

Abbeelding 2. Lichamelijk contact in de sport en LO.

Van de 646 artikelen die voldeden aan de inclusiecriteria voor deel 1, bevatten **14 artikelen een relevante definitie**. De artikelen definiëren integriteit in de sport (n=4), integriteit in leiderschap (n=8) en seksuele integriteit (n=2). De definities van integriteit in de sport hebben alle een morele insteek met de waarden van sport als uitgangspunt.

RESULTATEN (vervolg)

De definities van seksuele integriteit bevatten zelfintegratie, seksuele onschendbaarheid en een positieve en mensenrechten benadering van seksualiteit en seksuele relaties. Van de 486 artikelen die voldeden aan de inclusiecriteria voor deel 2, bleven **28 relevante artikelen** over. Operationalisaties van seksuele integriteit in de sport zien we in onder meer: reflecteren op en bespreekbaar maken van kwesties rond seksuele integriteit -zoals aanraken, seksuele en gendernormen, seksueel gedrag en relaties-, handelen in belang van de sporter en adequaat reageren bij seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Abbeelding 3. Regenboogveters als symbool van homoacceptatie in de sport.

CONCLUSIE

Deze studie identificeert **12 elementen van seksuele integriteit** in de sport en LO (zie tabel 1). Het betreft een relationeel concept met vier pijlers: (1) kritisch zelfbewustzijn, (2) eerlijkheid en transparantie, (3) commitment en verantwoordelijkheid, en (4) consistent en ethisch handelen, in relatie tot drie dimensies van seksualiteit, te weten het lichaam, seksuele en gendernormen en -overtuigingen, en seksueel gedrag en relaties.

Seksualiteit	Lichaam en lichamelijkeheid	Seksuele en gendernormen en -overtuigingen	Seksueel gedrag en seksuele relaties
Integriteit			
1) Kritisch zelfbewustzijn	Kritische reflectie op aanraken en privacy	Kritische reflectie op seksuele en gendernormen -overtuigingen en consequenties voor veiligheid	Kritische reflectie op gedrag dat seksueel getint is of zo opgevat kan worden, en op seksuele relaties
2) Eerlijkheid & transparantie	De onderwerpen aanraken en privacy zijn bespreekbaar en er zijn afspraken over wat wel en niet acceptabel is	Seksuele en gendernormen in de sport zijn bespreekbaar en men spreekt uit dat sport voor iedereen is, ongeacht seksuele of genderidentiteit	Seksueel gedrag en seksuele relaties zijn bespreekbaar en er zijn afspraken over wat wel en niet acceptabel is
3) Commitment & verantwoordelijkheid	Bijdragen aan een visie op aanraken en privacy, en daarop aanspreekbaar zijn	Bijdragen aan een visie op de gelijke behandeling van jongens/meisjes, manlijkheid/vrouwelijkheid en hetero'/lhb't'ers', en daarop aanspreekbaar zijn	Bijdragen aan een visie op een gezonde seksuele ontwikkeling van jeugdporters en acceptabele seksuele relaties binnen de sportclub, en daarop aanspreekbaar zijn
4) Consistent & ethisch handelen	De waarden van jeugdsport** zijn merkbaar in woord en daad m.b.t. aanraken en de privacy van het lichaam. Bij aanraken en privacy staat het belang van de sporter centraal	De waarden van jeugdsport** zijn merkbaar in woord en daad m.b.t. gender- en seksuele diversiteit. Normen worden herijkt op basis van het belang van sporters	De waarden van jeugdsport** zijn merkbaar in woord en daad m.b.t. seksueel (op te vatten) gedrag en seksuele relaties. Het belang van de sporter staat hierbij centraal

*lhb't'ers zijn mensen die lesbisch, homo, biseksueel of transgender zijn

**De 4 waarden van jeugdsport zijn: ontwikkelgericht, respect, plezier en 'iedereen doet mee'.

Tabel 1. Operationalisatie van het concept seksuele integriteit in de sport en LO.

Dit onderzoek laat zien dat seksuele integriteit om bewustwording en competenties vraagt bij trainers en docenten LO. Het is een concept dat binnen **een pedagogisch en veilig sportklimaat** aandacht zou moeten krijgen. Aanbevolen wordt de definitie, operationalisaties en bijbehorende competenties te toetsen aan experts die zich bewegen in de praktijk van jeugdsport en LO.